

בנין ועקב

• על פרשת השבוע •

ראש השנה שחל להיות בשבת

מעשיית מצוה כל שהוא בגדר של 'שב ואל תעשה'. כדוגמת מה שאסרו לתקוע שופר בשבת או האיסור ליטול לולב בשבת, שסך הכל אנו נמנעים בזה מלקיים המצוה, ואין אנו עושים מעשה בידיים. אבל אין כח ביד חכמים להתיר איסורים בקום ועשה, כגון להתיר ללכת עם בגד כלאיים וכדומה^א.

השב"ת בעצמה מכריזה: 'ש'בת ב'ו'ת'שוב'

אמנם באמת דבר זה אומר דרשוני, כיצד יתכן שדחו חכמים את המצוה דאורייתא של תקיעת שופר כאשר ראש השנה חל בשבת. הרי תקיעת שופר, מלבד שהוא מצוה מדאורייתא כשאר כל המצוות, יש בו גם התעוררות כבירה להתחזק על ידה בתשובה, כלשון הפסוק (עמוס ג, ו), 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו'.

תקנת חכמים לא לתקוע שופר כאשר חל ראש השנה בשבת

מצוה מן התורה לתקוע בשופר בראש השנה, כמו שנאמר (במדבר כט, א) 'יום תרועה יהיה לכם', ומדאורייתא אין חילוק אם ראש השנה חל בשבת או בימות החול, בכל שנה ושנה חייבים לתקוע בשופר בראש השנה. אולם חכמינו ז"ל (ראש השנה כט:) חששו, שמא כאשר יבוא אחד להתלמד התקיעות יטלטל שופרו ברשות הרבים, ויעבור על איסור טלטול ד' אמות ברשות הרבים בשבת, ולכן דחו חכמים את המצוה דאורייתא של תקיעת שופר, ותיקנו שבראש השנה החל בשבת לא יהיו תוקעים כלל וכלל.

בעצם הדבר שעקרו חכמים מצוה דאורייתא מחמת חשש שמא יבוא לידי איסור, כבר מבואר בגמרא ובראשונים, שאכן יש כח ביד החכמים למנוע

א. נושא זה הוא נידון גדול בראשונים ואין אנו נכנסים עתה כלל לענין זה, אלא כתבנו כאן כדברי רש"י במסכת ברכות (כ. ד"ה שב ואל תעשה שאני).

קדשו: "זהו שאמר (ברכת יוצר דש"ק) 'יום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' - **שהשבת קודש מטיב בהטבה איבריו של אדם, שלא ישתוקקו ויכספו לשום דבר שבעולם, רק לעשות רצון הבורא ברוך הוא.**"

קושיא עצומה: מאחר שסגולת מצות שופר גדולה עד מאד, איך יתכן שחז"ל גזרו לדחות מצוה כזאת שיש בכוחה להציל את ישראל ולזכותם בדין

אמנם עדיין נשאר הדבר פליאה ותמיהה עצומה ורבתי עד מאד, איך יתכן שגזרו חז"ל שלא לתקוע בשופר כאשר חל ראש השנה בשבת, הרי ידוע גודל סגולת מצוות תקיעת שופר, שעל ידי זה נעשה המתקת הדינים, וקול השופר סותם ומערבב את השטן וכל המקטרגים ומסטינים.

כמו שאמרו בגמרא (ר"ה טז:), אמר רבי יצחק, למה תוקעין ומריעין [לפני תפילת מוסף] כשהן יושבין, וחוזרין ותוקעין ומריעין [בתוך השמונה עשרה של תפילת מוסף] כשהן עומדין, כדי לערבב השטן. ופירש"י, 'כדי לערבב' - שלא ישטין, כשישמע ישראל מחבבין את המצוות - מסתתמין דבריו. ומבואר בזה להדיא, שעל ידי התקיעות מתערבב השטן ומסתתם לשונו מלקטרג. ולפי זה עתה, בשבת קודש, כאשר חכמים אסרו עלינו לתקוע בקול השופר, מי ימתיק

וכדברי הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ג הלכה ד) שכתב: "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, **עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה** וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה."

אך עתה בשבת קודש כאשר אין תוקעים בשופר מפני תקנת חז"ל, אם כן מי יעורר אותנו לתשובה כאשר יחסר לנו הקול קורא של השופר, ומי יחריד את לבבנו להטותו אליו יתברך.

ותירצו הספרים הקדושים, כי אין לנו לחשוש שמא בהעדר קול השופר בשבת יחסר לנו כח התשובה, כי הגם שאכן חסר לנו ההתעוררות של קול השופר בשבת, אך עדיין יש לנו עצם הכח של שבת קודש, אשר עיצומו של יום קדוש זה, מעורר אותנו לתשובה, כלשון הספה"ק **'שם משמואל'** (שמות תרע"ו), **"שהשבת בעצמה מכריזה ואומרת נוטריקון 'ש'בת ב'ו ת'שוב', שלבות ישראל מתעוררים לתשובה.**"

זהו סגולת יום השבת קודש, למשוך את לב האדם בחבלי אהבה אל הקב"ה, למאוס ברע ולבחור בטוב, כפי שכתב בספה"ק **'ישמח ישראל'** (כי תשא) בלשון

לנו את הדינים, וכיצד יתערבב השטן ביום הדין והמשפט.

וביותר מכך יש להבין דבר זה על פי המבואר במדרש (ויקרא רבה פרשת אמור פרשה כט), "בשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקדוש ברוך הוא, עומד מכיסא הדין ויושב בכיסא רחמים, דכתיב ה' בקול שופר, ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם, והופך עליהם מדת הדין לרחמים".

ועל דרך זה הפליאו בזהר הקדוש (ח"ג פרשת אמור צט:) גודל מעלת תקיעת שופר, דהנה אף על פי שהקב"ה אוהב לנהל את עולמו על ידי מדת המשפט, כדכתיב (ישעיה סא, ח) 'אני ה' אוהב משפט', אבל יותר מזה אוהב הקב"ה את בניו רחומיו, עם בני ישראל, ומגודל אהבתו את בני ישראל דוחה את אהבתו למשפט - 'נצח רחימוי דבנוי לרחימו דדינא' [-אהבת הבנים ניצחה את אהבת הדין].

ולכן, בשעה שמתייצב השטן לקטרג על בני ישראל, מצווה להם הקב"ה לתקוע בשופר, בכדי לעורר את מדת האהבה מלמטה, וקול השופר הלזה הולך וחזק, עולה למעלה למעלה ומעורר את האהבה העליונה, ועל ידי זה מתערבבין כל טענותיו של השטן ונשאר בוש ונכלם, עכ"ד הזוה"ק.

ואם כן איך יתכן כזאת, שחז"ל הקדושים גזרו שלא לתקוע בשופר כאשר חל ראש השנה בשבת. הרי נמצא לפי זה, שבראש

השנה כזאת, יישאר כביכול הקב"ה על כיסא הדין, ויעשה את הדין על פי מידת המשפט, ולא ישב הקב"ה על כסא הרחמים, ולא יתעורר אהבת הבנים. וכל זה הוא הרי סכנה עצומה לכלל ישראל, שהרי 'לא יצדק לפניך כל חי', 'א"ל אמונה בערכך דין, אם תמצה עומק הדין, מי יזכה לפניך בדין', ואיך יתכן שחז"ל הקדושים יכניסו חלילה את כלל ישראל לידי סכנה עצומה הזאת על ידי גזירתם ותקנתם שלא לתקוע בשופר כאשר חל ראש השנה בשבת.

בשבת אין צורך 'לערבב את השטן' ולהמתיק את הדינים, כי בשבת אין הסיטרא אחרא והדינים שולטים כל עיקר

והתירוץ לכל זה הוא, שאכן בוודאי לא היו חכמים גוזרים לבטל מצות תקיעת שופר, שסגולתה ומעלתה גדולה עד מאד, אם לא שידעו מראש כי כח השבת תעמוד לנו במקום מצוה גדולה זו, ונזכה לכל ההמתקת הדינים והתעוררות הרחמים והאהבה המתעוררים תמיד על ידי מצות תקיעת שופר, גם על ידי כוח מצוות השבת לבד.

כמו שכתב הרה"ק הבני יששכר זצוק"ל בספרו אגרא דכלה (פרשת וישלח), וכך לשון קדשו: 'ובוודאי הגם שגזרו הדבר [שלא לתקוע בשבת] כדי שלא יבא האדם לידי חילול שבת, עם כל זה בוודאי לא היו גוזרים לבטל, אם לא שידעו כי כח השבת

קודש בלא שופר. ולכן הראשי תיבות של ת'קעו ב'חודש ש'ופר הוא 'שב"ת', לרמז, שיש אותו כוח ב'שבת' קודש כמו הכוח של 'תקיעות השופר' ממש^ב.

**בשבת אין צורך לערבב את השטן,
כי השבת עצמה דוחה אותו לחוץ,
ואינו יכול להיכנס ולקטר**

ועל דרך זה אמר מרן הגאון הגדול רבי שריה דלבעקי זצוק"ל בתוך דרשתו בראש השנה שנת תשס"א שחל להיות בשבת (אני לדודי עמודים של-שלא) בשם הספה"ק 'שער המלך' להגה"ק רבי מרדכי אב"ד דק"ק ווייעלקאטש זצוק"ל (פרק ראש השנה שחל בשבת), דהנה יש שינוי בין קבלת התפילות בכל ימות החול לרבות ראש השנה שחל בימות החול, לבין קבלת התפילות בכל ימי השבת לרבות ראש השנה שחל בשבת. כי בימות החול, צריכים התפילות לעבור כמה וכמה עננים ומחיצות ומסכים המבדילים [מחסומים] בלע"ז] כדי לעלות השמימה. מה שאין כן בשבת קודש, שאז יש לנו רשות להיכנס לפני ולפנים, אזי הקב"ה בכבודו ובעצמו מקבל תפילותינו.

תעמוד במקום המצוה ואפשר לעשות התיקון שניתקן במצוה על ידי שמירת שבת, עכלה"ק.

וביותר מזה כתב בספה"ק 'מאור ושמש' (ראש השנה), שביום השבת קודש אין אנו נצרכין כלל להתקת הדינים, כי בשבת קודש אין להסיטרא אחרא שום ממשלה לקטרג בשבת קודש. כמו שאנו אומרים בליל שבת ב'כגוונא' (זוה"ק ח"ב קלה:): "כַּד עֵיל שַׁבְּתָא אִיהִי אֶתְיַחַדַּת וְאֶתְפָּרְשַׁת מִסְטָרָא אַחְרָא, וְכָל דִּינִין מִתְעַבְרִין מִנָּה, וְאִיהִי אֲשֶׁתְּאֲרַת בִּיחֻדָּא דְנִהִירוּ קְדִישָׁא. וְאֶתְעַטְרַת בְּכֶמָה עֲטָרִין לְגַבֵּי מַלְכָּא קְדִישָׁא. וְכָל שׁוֹלְטָנֵי רוּגְזִין וּמְאָרֵי דְדִינָא כְּלָהוּ עֲרֻקִין וְאֶתְעַבְרוּ מִנָּה. וְלִית שׁוֹלְטָנָא אַחְרָא בְּכָלְהוּ עֲלָמִין. וְאֶנְפָּהָא נִהִירִין בְּנִהִירוּ עֲלָא, וְאֶתְעַטְרַת לְתַתָּא בְּעֲמָא קְדִישָׁא."

ומבואר בזה שבשבת קודש בורחים כל בעלי הדינים ואין שום שליטה לסיטרא אחרא ביום קדוש זה. ולכן אין צורך לתקיעת שופר בשבת קודש, כי גם בלא שופר נתערבב ונחלש כח הסיטרא אחרא, ומה שאנו פועלים בימות השבוע על ידי השופר, יכולים לפעול בשבת

ב. עיין גם בספה"ק 'שפת אמת' (ראש השנה תרנ"ב): 'אשרי העם יודעי תרועה', בזוהר הק' פירשו, מתברין האי תרועה. ואיתא כשבני ישראל תוקעין בשופר הקב"ה עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים. הענין הוא דכתיב 'ותרועת מלך בו', 'תרועה' הוא 'רצון' כדפירש רש"י שם. והנה באמת רצונו יתברך הוא רק לרחמים וטובה. והמשפט הוא לטובה. ובני ישראל מבינים ויודעים כי הם דבוקים בפנימיות רצונו יתברך, לכן מעוררים רחמים. וזה יודעי תרועה, שיש להם דעת להבין פנימיות הרצון, ובזמן הדין צריכין לעורר שיתגלה הרצון. ואז מתהפך הדין לרחמים. לכן בשבת אין צריך לתקוע כדאיתא בזוה"ק, כי בשבת מתגלה עת רצון מעתיקא קדישא, ומתהפך הדין לרחמים.

ג. על דרך זה מבאר הרה"ק הבעל התניא זצוק"ל בספרו ליקוטי תורה (פרשת בלק אות ה ד"ה ולא ראה עמל בישראל) שבשבת קודש בשעת התפילה מתגלה לנו האלקות בגילוי ממש, מאחר שאנו עומדים ממש לפני ולפנים, וכך לשון קדשו:

ברשות היחיד יחידו של עולם, ומכל שכן להרחיק עצמו מלדבר דברים בטלים, עכלה"ק.

כאשר ראש השנה חל בשבת הוא "יום טוב" - טוב לנפש ולגוף

דבר נפלא בזה מובא בשו"ת שואל ומשיב (מהדורה רביעאה חלק ג סימן קכה) בשם הרה"ק הקדושת לוי מבארדיטשוב זצוק"ל: 'וכבר שמעתי מהגאון החסיד מוה' לוי יצחק זצ"ל בעהמ"ח קדושת לוי, שהיה אומר, דיום טוב של ראש השנה שחל בשבת, דאף שאין תוקעין, ובמה מרצים השם, והרי דוקא בשופר מרצים, וכמו שאומרים בפייט, "בשופר אפתנו". ורק דהשבת בעצמותו ממתיק הדינים, וזהו שאמרו (ר"ה כט:), "יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת", דהיינו שהוא "יום טוב" כשחל בשבת, וטוב לנפש ולגוף, ודברי פי חכם חן, עכ"ל.

ועפ"ז מבאר השער המלך למה אין תוקעים בשופר בשבת וכך לשון קדשו (דף לג): 'וכיון שכלל גדול אמרו בשבת, שיוכל לבוא לפני ולפנים, יראה האדם בכל שבתות השנה להתפלל תפילתו בכוונה כמי שמדבר בפני המלך. ומכל שכן כשחל ראש השנה בשבת, שאז אין שטן ואין פגע רע, ולכך אין צריכין לתקוע בשופר, כי השופר אינו אלא לערבב בו את השטן, ובשבת יש לו עירו"ב בלאו הכי, שאינו יכול לבוא בתוך התחום, כי השבת והקדוש ברוך הוא וישראל מעידין זה על זה, והשבת דוחה אותו. וצריך האדם להתפלל תפילתו בכוונה, ויהא בטוח שהקב"ה ימלא משאלתו לטובה".

ובהמשך דבריו כותב השער המלך עוד (דף לד): 'לכן אל ימנע עצמו מן הרחמים בכל יום השבת שהוא ראש השנה, ירבה בבקשות ותפילות ובכיות. ולא יהא כעני העומד בחוץ, אלא כבעל הבית בפנים

'והעבודה הוא ענין עמל ויגיעה, לאכפייא לסטרא אחרא ולא הפכא חשוכא כו' על ידי התפלה והמצות כנ"ל. והיינו בכל ששת ימי המעשה כמו שנאמר 'ששת ימים תעבוד', דהיינו כמו על דרך משל, המלאכות גשמיים החורש והזורע והקוצר כו', כך הוא בעבודת ה' בתפלה בכל ששת ימי המעשה, צריך להיות בחינת עבודה זו ביגיעת הנפש ויגיעת בשר, להתבונן בגדולת ה' ולהוליד אהבה ויראה לה, ולהוציא מלבו הרצונות זרות דנפש הבהמית עד שיהיה לו רק רצון אחד לאביו שבשמים, שכל זה הוא על ידי מלחמה גדולה עם היצר וכו'.

וכל זה הוא העבודה בששת ימי המעשה, וזהו בחינת 'יעקב עבדי', שהעבודה זו הוא עמל ויגיעה וכו'. אבל בשבת הוא בחינת 'בשנותו את טעמו ויגרשו וילך', דאתהפכא חשוכא לנהורא, עד שהוא בחינת 'מנוחה' ואין נמצא בו עמל כלל וכו', והיינו שתפלה דשבת הוא התענוג מגדולת ה' שמתענגים ישראל בתפלה על ידי ההתבוננות וההשגה בגדולת ה' וכו'. ולכן [בשבת] 'לא ראה עמל בישראל', כי אין העבודה בבחינת 'עמל' כלל, רק להתענג על ה', 'וקראת לשבת ענג' וכו'.

והיינו שבחול הוא בחינת ירדת החיות וכו', לכן צריך להיות הצעקה בתפלה לצאת מן ההסתר כו'. אבל בשבת וכו' יוצאים מבחינת ההסתר כו', ולכן אין שייך 'צעקה', רק אדרבה ההתענגות בה' מן הגילוי שמתגלה בשבת וכו'. מה שאין כן בחול אין מתגלה אלקות בנפשו בבחינת גילוי, כי אם הוא 'צועק' מנקודת לבבו לה' ורוצה שיתגלה בו בבחינת גילוי, אבל בשבת הוא הגילוי ממש, עכלה"ק.

כאשר ראש השנה חל בשבת, אזי עצם השעות של ימי הדין מורים על "חסד"

נפלאים ביותר הם דבריו של מרן ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות חת"ם סופר - ז"ך אלול דרוש י"ב) שכתב, שאכן בכל שנה צריכים לתקוע בשופר בכדי להפך את הגבורות לחסדים. אבל כשחל ראש השנה בשבת אין צורך להמשיך החסדים על ידי השופר, כי ראש השנה ביחד עם שבת הם בעצמם 'חסד'.

הא כיצד? שני ימים של ראש השנה - מ"ח שעות, וכאשר תחשב עמהם גם כ"ד שעות של קדושת יום השבת, תמצא יחד ע"ב שעות, כמספר חס"ד, וכאשר החסד שולט בעוז, אין צריך להמשיך החסדים על ידי השופר.

ובזה פירש את הכתוב בהושע (ו, ב) 'יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו'. דהנה כאשר ראש השנה חל בימות החול, אזי שוררת קדושת החג רק בערך של 'יומיים', ולכן צריכים להמתיק הגבורות ולבטלם דווקא על ידי תקיעת שופר. לעומת זה כאשר חל ראש השנה בשבת קודש, ומתוסף קדושת כ"ד שעות השבת, הרי זה נחשב כשלושה ימים שהם ביחד ע"ב שעות כמנין חס"ד - ב' ימים של ראש השנה יחד עם יום השבת.

וזוהו 'ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו', כאשר ראש השנה הוא כשלושה ימים, אזי אין אנו צריכים להשתדל עבור להחיות את עצמנו, אלא 'יקימנו ונחיה לפניו', הזמן עצמו גורם שנזכה לחיות לפניו.

כאשר ראש השנה חל בשבת, צריכים להתעורר מאד לשמירת שבת כהלכתה כדי שהשבת תמליץ טוב בעדינו ביום הדין

השבת עצמה ממתקת את הדינים - לאלו השומרים על קדושתה

ועל זה הדרך כתב מרן החתם סופר עוד זי"ע (דרשות כ"ז אלול תקע"ג), שבשבת קודש הדינים ממותקים ממילא, ולכן אין צורך בתקיעת שופר על מנת להשתיק את הקטיגור, כי ממילא מושבתים הדינים

ביום קדוש זה. אמנם שם הוסיף החתם סופר דברים כדרבונות, שכל מה שיום השבת ממתיק לנו את כל הדינים, הוא דווקא למי שנזהר לשמור את השבת כהלכתו. מה שאין כן מי שאינו שומר את השבת כראוי רח"ל, אזי לא די שהשבת אינה ממתקת את הדינים עבורו, אלא אדרבה, יתכן שהשבת עוד יקטרג

המאורעות הגדולים והכבירים במשך הדורות, אירעו דווקא בשנה שחל ראש השנה בשבת

ועל דרך זה כתב בספר 'מנחת עני' (פרשת האזינו - שבת שובה תרל"ב) להגאון הנודע רבי יעקב יוקב עטלינגער זצוק"ל בעל ה'ערוך לנר', והוסיף על כך דבר פלא, שהמאורעות הטובים ביותר שהיו לבני ישראל במשך הדורות, היו דווקא בשנה שחל בה ראש השנה בשבת, כי בשנה הקודמת לזה, היו בני ישראל נזהרים ביותר בשמירת השבת כהלכתה. ולכן ביום הדין שחל להיות בשבת קודש, המליצה השבת מאד על כלל ישראל ששמרו על קדושתה, ובכח השבת קודש נתמתקו ונתבטלו כל הדינים, וכך זכו בני ישראל לפעול לאותה שנה הדברים הטובים ביותר.

ולאידך גיסא, גם המאורעות הקשות ביותר שאירעו לעם ישראל במשך כל הדורות, אירעו דווקא בשנה שחל בה ראש השנה בשבת קודש, כי בשנה הקודמת לזה, לא נזהרו ישראל כראוי בקדושת השבת, ולכן קטרגה השבת עליהם ביום הדין והמשפט, ונגזר עליהם הדברים הקשים ביותר רח"ל.

המאורעות הכואבים ביותר לעם ישראל, הם ללא ספק החורבן הנורא של בית מקדשינו ותפארתנו. ואכן לפי חשבון השנים נמצא, שגם הבית הראשון וגם הבית השני נחרבו בשנה שחל בה ראש השנה בשבת קודש. ולעומת זה גם

עליו ביום הדין, על מה שהוא מזלזל בשמירתה.

ועל פי זה מבאר החתם סופר, הטעם מדוע בבית דין הגדול כן תקעו גם בשבת, למרות שהדינים ממותקים ומבוטלים מאליהם ביום השבת קודש. ומבאר החתם סופר, דהנה איש כזה שלא זכה לשמור את השבת כראוי במשך השנה, היה צריך לתקוע בשופר, כדי להמתיק מעליו את הדינים שהשבת קודש בעצמה מקטרגת עליו.

אלא שאין ראוי לאדם לתקוע בעצמו בשבת, ולהעיד בכך על עצמו שלא שמר את השבת כהלכתה במשך השנה, ולעורר עי"ז דינים על עצמו חלילה. ולכן תיקנו שרק בית דין הגדול הנתפסים על כל ישראל, הם יהיו תוקעים גם בשבת, כדי להמתיק ולבטל את הדינים של אותם אנשים מישראל שלא נזהרו כראוי בקדושת השבת במשך השנה החולפת. עכ"ד.

ולפי זה צריכים להתעורר עד מאד בשנה כזאת שחל ראש השנה בשבת, בשמירת השבת בכל פרטיה ודקדוקיה, ולעשות תשובה גדולה על כל מה שנכשלו בעבר באיזה ענין בהלכות שבת שהם 'כהררים התלויין בשערה' (חגיגה י.). כדי שבזכות הזאת תמליץ השבת טובה עלינו ביום הדין החל בעצם יום השבת בשנה זו.

והמלך שהתרשם מאד מדבריה שיצאו מעומק לבה, הפך את גזר דינו לטובה ופטרו לשלום.

ויהי אחר הדברים האלה, חטא שר נוסף לפני המלך, ולא נותר ברירה למלך אלא להעמיד גם את השר הזה לדין. כולם הפצירו באותו השר שיחפש עבורו איזה פרקליט טוב להושיעו מן המשפט הקשה. אולם אחת הוא לו, אינני צריך לשום פרקליט ומליץ, שהרי אך לפני זמן מועט עמד חברי למשפט ורעייתו הגנה בעדו, והרי גם רעייתי יש לה קשרים טובים בבית המלך, ואני סומך עליה שגם היא תדע ללמד עלי זכות כראוי.

אולם חילוק אחד ומכריע היה בין שני השרים האלו. השר הראשון נהג תמיד לכבד את אשתו ביותרת הכבוד והחשיב אותה כראוי. לעומת זה השר הזה התקוטט לעתים מזומנות עם אשתו, ואפילו הרים את ידו להכותה מכות גדולות ונאמנות.

והנה בהגיע המשפט אכן נעמדה גם האשה של השר הזה, וניסתה את כוחה ללמד זכות על בעלה. אולם המלך הבחין באותות וסימני מכות שעל פניה, ועצר את המשפט, ושאל אותה לפרש הסימנים הללו. בתחילה ניסתה להשתמט, אך לבסוף נאלצה להודות, שאלו הסימנים נשארו על פניה, מן המכות המובהקות שבעלה היה נוהג לחבוט בה תמידין כסדרן.

הדברים הטובים ביותר אירעו בשנה כמו זו, וכגון, השנה שמחל הקב"ה על חטא העגל והוקם בו המשכן, היה בשנה שחל ראש השנה בשבת קודש, כמו גם השנה שנכנסו בני ישראל לארץ ישראל. וזאת מפני שבשנה לפני זה, נזהרו בני ישראל מאד בקדושת השבת, ועי"ז פעלה עבורם השבת בעצם יום הדין, שיזכו לטובות הגדולות ביותר.

ביאור הענין על פי משל נפלא

בעל הערוך לנר מוסיף בספרו 'מנחת עני' לבאר את הענין בטוב טעם ודעת על פי משל נפלא:

שר אחד משרי המלך חטא לפני המלך בחטא גדול, עד שהיה המלך צריך להעמידו למשפט לפניו. אותו השר חיפש פרקליטים שיליצו טוב בעדו בשעת הדין, אולם משום גודל החטא שחטא, לא מצאו הפרקליטים שום צד זכות בדינו, ולכן לא רצו לבוא לומר עליו סניגוריא, באמרם שממילא לא יוכלו להועיל מאומה, ובוודאי יהיה אחת דתו להתחייב בדין. אי אפשר לתאר צערו ופחדו הנורא של השר. אולם אשתו ניחמה אותו ואמרה לו שלא ידאג כלום, כי יש לה מהלכים בבית המלך והיא כבר תמליץ טוב בעדו.

כך הוי, הגיע זמן המשפט, ורצה המלך להענישו בעונש גדול וכבד מאד, למען ישמעו ויראו. אולם אשת השר נעמדה לפני המלך ללמד סניגוריא על בעלה,

נותר לנו אלא הבת זוג של בני ישראל, הלא היא השבת קודש, שעומדת לפני הקב"ה בשעת הדין ומלמדת זכות על עם בני ישראל.

אמנם דברי סניגוריא האלו תלויים מאד בבני ישראל. כאשר הם נוהגים לכבד את השבת כראוי, שומרים עליה מכל משמר ומכבדים אותה בתורה ותפילה ומשולבות בדברי זמירות שירות ותשבחות, או אז מתרשם הקב"ה מדברי מליצותיה של השבת קודש בעד ישראל, ומתקבלים בטוב טעם ודעת ומזכה את בניו בדין. אולם כאשר הקב"ה רואה כביכול שהשבת עומדת מולו כאשר היא פצועה וחבולה מהתנהגות בני ישראל, שמבזים את השבת ומחללים את קדושתה, אזי לא רק שאינו מקבל את דברי הזכות שבפיה, אלא עוד מביא ראיה מעצם השבת קודש שיש אנשים בבני ישראל שחלילה אינם ראויים לרחמים בדין, וסוף דבר מי ישורנה רח"ל.

המלך קם בחמתו ממקומו ואמר לה, הכיצד זה תוכלי עוד ללמד זכות בפין על אדם שפל ונחות דרגה כמותו, הלא עצם צורת פנייך מעידה כאלף עדים על רשעותו ואכזריותו של בעלך רע המעללים. כמובן שתיכף ומיד הוציא המלך את גזר דינו לחובה, ופני השר חפו עד למאד.

כאשר ראש השנה חל בשבת צריכים לעשות תשובה גדולה על הזלזול בכבוד השבת

והנמשל פשוט מאד: בכל שנה ושנה בהגיע יום הדין הגדול והנורא בראש השנה, בו מעמיד הקב"ה לדין את כל יושבי תבל ושוכני ארץ, תוקעים בני ישראל בקול השופר שהולך וגדל, ומבלבל את השטן וסותם לו טענותיו. אולם כאשר ראש השנה חל בשבת אין לנו את זכות השופר שיבטל כל מיני המקטריגים והמשטינים הרעים, ולא

ד. יצוין שבסגנון זה ממש כתב גם בספר הק' 'ערבי נחל' פרשת אמור - דרוש ג, ו וכך לשון קדשו: 'הקשו המקובלים היות יום א' דראש השנה דינא קשיא, ועם האמור שכל זכות ישראל על ידי השופר, אם כן כשחל יום א' דראש השנה בשבת מאי עבדי, ואיך ינצלו ישראל. ותירצו, דמה שמועיל השופר בחול, יועיל שבת קודש בעצמו, בהיות שבת הקודש עצמו בדינו, והוא אות בין השי"ת ובין ישראל, וקדושת שבת וקדושת ישראל קרובים ומשורש אחד באים, ועל ידי זה נזכה בדין בעזרתו יתברך שמו, כי שבת קודש הוא ראש משפטנו, וכאילו אנחנו בעצמנו שופטים בדינו. הוא האמור במשל, שפעם אחת לא היה רשאי הטוען להיות יחד עם ראש המשפט, רק שהשר ההוא קרוב לו. וזהו שבשבת אין תוקעין, רק ששבת עצמו מגין. והנה בכל ליל שבת כשמקבלין ישראל שבת מתפשט קדושת שבת בכל העולם, וצדיקי ישראל מקבלים בפנים יפות וכבוד גדול, לבלתי יחללוהו, זה ודאי יזכה בדינו. אבל יש שאין מקבלין שבת בכבוד, ואדרבה יבזוהו ח"ו בדברים בדברים בטלים בשבת, ויש גם כן שיכוהו ויפצעוהו שהוא ח"ו בחללו שבת במלאכה גמורה, והוא ענין 'מחלליה מות יומת' (שמות לא, יד) (שהוא מלשון 'חלל' כנודע) והוא חייב מיתה.

אכן אין שבת תובע דינו, והקב"ה מאריך אולי ישוב, ובהגיע יום ראש השנה בשבת שאז שבת ראש המשפט, אזי בסברא יצא דינו כאמור 'מחלליה' כו'. אבל השי"ת חפץ חסד לימד דעת את העם, מאחר

מחללו, ולכן השבת קטרגה עליהם ביום הדין.

ולכן - מסיים ה'מנחת עני', **"בפרט בשנים כאלו שראש השנה חל בשבת נתאמץ בתשובה בלי הפסק** [על הזלזול בשמירת השבת], כי המופלא ממנו בל נדע ובמכוסה ממנו בל נשאל, ומי יודע אחרית השנה אם טוב ואם רע הוא, וכבר אמרין **בראש השנה** (דף טז:), כל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה, מריעין לה בסופה", עד כאן לשונו.

זהו הטעם שהמאורעות הכבירים והגדולים ביותר שאירעו לעם ישראל, היו דווקא בשנה שחל בו ראש השנה בשבת. כאשר אירעו המאורעות הטובים ביותר, סימן הוא שבני ישראל שמרו את השבת כראוי והשבת לימדה עליהם זכות, ופעלה עבור ישראל את הדברים הטובים ביותר, עוד יותר ממה שפעלו בני ישראל בשנה רגילה על ידי התקיעות שופר בראש השנה. לעומת זה כאשר אירעו במשך השנה להיפך ח"ו, אות הוא שבני ישראל לא שמרו את השבת כראוי כדת

על ידי ה'זכרון תרועה' נחשב כאילו תקענו כל המאה קולות בשבת

עני' בסיום דבריו, שכל שנה שאין תוקעין שופר בתחילת השנה, "מריעין לה בסופה", כלומר, בסוף השנה יצטרכו להתריע מפני הצרות שיבואו עליהם,

כאשר ראש השנה חל בשבת, לא נאמר על זה הכלל של "כל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה, מריעין לה בסופה" והנה דברי הגמרא הללו שהביא ה'מנחת

שתבינו זאת, תפייסו את השבת לשוב בתשובה על חילול שבת, ולקבל על עצמכם מהיום ההוא והלאה לבלתי חלל את השבת, ואז תזכו בדין, כי יהפך השבת לאוהב לכם.

והנה אמרו רז"ל (ר"ה טז.), אמר הקדוש ברוך הוא, תקעו לפני כו' כדי שיעלה זכרוכם לפני לטוב, ובמה בשופר. הרי שהשופר הוא זכרון טוב לנו לפני אבינו שבשמים, וממילא בשבת שאין תוקעין, אזי אותו הזכרון טוב, הוא על ידי השבת בעצמו כאמור.

וזה אמר הכתוב כאן דמיירי בראש השנה שחל בשבת, אמר 'בחודש השביעי באחד לחודש', אם הוא בשבת אזי יהיה לכם ה'שבתון' בעצמו זכרון תרועה, רצה לומר שהזכרון טוב שיש לכם על ידי התרועה, יהיה לכם על ידי השבתון של השבת וכאמור. ולכן אני מזהירכם בני ומלמד אתכם דעת, 'כל מלאכת עבודה לא תעשו', רצה לומר שלמען השם תקבלו על עצמכם מהיום ההוא והלאה, לבל תעשו מלאכה בשבת, ולעשות תשובה על העבר, ויהפך השבת לכם לאוהב, ותזכו בדין, ותכתבו בספר גאולה וישועה במהרה אמן כן יהי רצון. עכלה"ק.

מפני שלא התערבב השטן בראש השנה על ידי התקיעות. דבר זה מגדיל ומלהיב מחדש את הקושיא, איך יתכן באמת שחז"ל גזרו שלא לתקוע בשופר כאשר חל ראש השנה בשבת.

הרי מאחר והם עצמם אמרו וביארו גודל האסון שיכול להתהוות כאשר אין תוקעים בשופר בראש השנה, 'מריעין לה בסופה' - מפני הצרות שיבואו חלילה בסוף השנה. אם כן איך יתכן שהם עצמם עמדו וגזרו שלא יתקעו בשופר בראש השנה שחל להיות בשבת, משום גזירה רחוקה, שמא יעביר איש פשוט וחלש את השופר ד' אמות ברשות הרבים. הרי לכאורה ב"פיקוח נפש" עסקינן, עתידם של כל בני ישראל בשנה הזאת תלוי בתקיעת השופר בראש השנה, והרי פיקוח נפש דוחה שבת, ואם כן למה זה גזרו חז"ל שלא לתקוע כאשר חל ראש השנה בשבת, משום גזירה רחוקה שכביכול אין הציבור יכול לעמוד בה.

וכבר תירצו התוספות (ר"ה טז: ד"ה שאין) בשם ההלכות גדולות, שכל מה שאמרו "כל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה, מריעין

לה בסופה", הוא רק בשנה פשוטה כאשר חל ראש השנה בימות החול, ואירע איזה אונס ולא תקעו בשופר, על זה ביארו גודל הסכנה שבדבר - מריעין לה בסופה. מה שאין כן כאשר ראש השנה מיקלע בשבתא, על זה לא אמרו כלל שמריעין לה בסופה, מאחר שכל מה שלא תקעו בשופר היה, על פי תקנת חז"ל. דברי ההלכות גדולות האלו מובאים גם כן להלכה בדברי הטור בהלכות ראש השנה (סי' תקפ"ה).

ולכאורה הדברים אינם מובנים, למה ישתנה אונס השבת משאר האונסים, הרי גם בשבת הטעם למה אין תוקעים בשופר הוא משום 'אונס', כי חז"ל גזרו עלינו שלא לתקוע בשופר, ואם כן למה בזה לא נאמר הכלל, שכל שנה שאין תוקעין בתחילתה, חז"ל מריעין לה בסופה.

פסוקי השופרות נאמרים בכל השנים, משום אותם השנים שחל בהם ראש השנה בשבת

וכבר נאמרו על זה כמה וכמה תירוצים. התירוץ בפשטות הוא, שגם בשבת נחשב

ה. עיין בזה תירוץ וביאור נפלא בספר 'הוד יוסף' למרן ה'בן איש חי' זצוק"ל (סימן מ"ז), דהנה כאשר ביטול התקיעה בראש השנה היה משום דאקלע בשבת, שאז ציוו חכמים ז"ל שלא לתקוע ואסרי להם התקיעות, אין זה סימן ואות מן השמים להודיעם שיהיה עליהם באותה שנה צרות מחמת קטרוג השטן שיצטרכו להתריע, יען כי הם היו מוכרחים לבטל התקיעה בשבת משום גזרת חז"ל שגזרו עליהם בכך, וחייבים מן התורה לקיים גזרת חז"ל, דכתיב 'על פי התורה אשר יורוך וכו' ולא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך', ולכן מברכים על מצות דרבנן 'אשר קדשנו במצותיו וצונו'. ואדרבה, אם היו תוקעים בשבת היה בידם עון, ואיך תהיה ביטול התקיעה בשבת שעשו בזה מצוה לקיים גזרת חז"ל, סימן על רעה?

אבל אם נולד להם אונס חיצוני התבטלה התקיעה, אע"פ שאין להם עונש על ביטול התקיעה, דהא אנוסים הם, מכל מקום יהיה המקרה הזה שנאנסו לבטל התקיעה, סימן על צרות שיבואו

השנה, כדי שכל אחד שנאנס ולא היה יכול לתקוע בשופר, כגון שלא היה לו שופר לתקוע בו, יזכה בכל זאת שיעלה זכרונו לפניו יתברך, על ידי אמירת ברכת ופסוקי השופרות! ומבואר לנו בכל זה, שגם בשבת נחשב כאילו אנו תוקעים בשופר - על ידי אמירת ברכת ופסוקי השופרות.

גם כאשר ראש השנה חל בשבת, אין תוקעים בערב ראש השנה

וכיוצא בזה מצינו עוד במה שפסק הרמ"א (סימן תקפא סעיף ג), שלמרות שבמשך כל חודש אלול תוקעים בשופר בכל יום, בכל זאת בערב ראש השנה גופא אין לתקוע. והטעם בזה מבאר המשנה ברורה (סקכ"ד), שהוא כדי להפסיק בזה בין התקיעות של רשות בחודש אלול, לבין התקיעות דחובה בראש השנה.

ומוסיף המשנה ברורה, שגם כאשר חל יום הראשון של ראש השנה בשבת, ונמצא שאפילו אם יהיו תוקעים בערב ראש השנה, עדיין יהיה שפיר הפסק לבין התקיעות של חובה ביום השני של ראש השנה, שהרי ביום השבת אין תוקעים בו. בכל זאת גם בשנה כזאת אין תוקעים בשופר בערב ראש השנה.

ומבאר השער הציון (סקל"ה) טעם הדבר,

כאילו אנו תוקעים כל המאה קולות, על ידי אמירת פסוקי השופרות, שהוא בבחינת 'ונשלמה פרים שפתינו'. וביותר מזה מצינו בריטב"א (ר"ה טז.), שזהו הטעם היחיד למה אנו אומרים פסוקי שופרות בכל שנה ושנה.

דהנה לשון הגמרא כך הוא (שם), אמר הקדוש ברוך הוא, 'אמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות. מלכויות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה - בשופר'. ובפשטות הכוונה, 'ובמה - בשופר', היינו שעל ידי עצם התקיעות שופר, עולה זכרונינו לפניו יתברך לטובה, ואם כן מהו הענין עוד לומר פסוקי שופרות כלל.

ומבאר הריטב"א (בתירוץ השני), שהיות ויש שנים שראש השנה חל בשבת, ואז אי אפשר לנו להעלות זכרונינו לפניו יתברך לטובה על ידי תקיעות שופר בפועל, לכן תיקנו עבור זה ברכה מיוחדת 'ברכת השופרות', אשר יזכירו בה פסוקים של שופרות, וכך יעלה זכרונינו לפניו יתברך לטובה גם בראש השנה שחל בשבת, על ידי אמירת פסוקי השופרות.

ומאחר שתיקנו ברכה כזו עבור ראש השנה שחל בשבת, כבר תיקנו לומר ברכה זו גם במשך כל שאר השנים בראש

באותה שנה מצד קטרוג השטן על עונותיהם שאז צריכין להתריע עליהם. זו היא כונת הבה"ג בדבריו הקצרים שהם קב ונקי.

ו. וכך לשון הריטב"א: 'דהכי קאמר 'ובמה בשופר' - ממש, ובפסוקי שופרות, ש'ברכת השופרות' היא על שם השופר, שאף כשאין לו שופר, יהא מזכירו וקובע לו ברכה'.

**גם כאשר חל ראש השנה בשבת, יש
נוהגים לכוון הכוונות של תקיעות
שופר, ולומר 'למנצח לבני קרח',
ופסוקי 'מן המיצר'**

וביותר מזה מצינו בספה"ק נהר שלום
(דף לח.) למרן המקובל האלוקי הרש"ש
זי"ע: 'ואם חל יום ראשון בשבת, נכון
לכוון בשעת תקיעת שופר סדר הכוונה
בלא תקיעת שופר'. והיינו שגם כאשר
חל ראש השנה בשבת, צריכים לכוון
כל ה"כוונות" של תקיעות שופר, מאחר
שנחשב לנו כאילו אנו תוקעים בשופר
ממש, על ידי אמירת ברכת השופרות.

ואכן כך נהגו המקובלים בק"ק בית
א"ל במשך הדורות ועד היום הזה, שגם
כאשר ראש השנה חל בשבת, מכוונים כל
הכוונות של תקיעות שופר כמו שמכוונים
בכל שנה ושנה כאשר ראש השנה חל
בימות השבוע. כי על ידי ה'זכרון' תרועה,
נעשה בשמים אותם פעולות שנעשים
על ידי התקיעות שופר, ולכן יש לכוון כל
הכוונות הנדרשות לזה.

וביותר מזה כתוב ב'סידורי הרש"ש',
שכאשר חל ראש השנה בשבת, אומרים
אחרי קריאת התורה מזמור מז שבתהלים
- 'למנצח לבני קורח מזמור' שאומרים
תמיד לפני התקיעות, ואחר כך אומרים
נוסח 'יהי רצון', שבזכות ה"כוונות" של
תקיעות שופר שאנו מכוונים גם ביום
השבת, יהיה נחשב לנו כאילו תקענו
בפועל כל המאה קולות.

כי היות שגם בשבת אנו אומרים 'זכרון
תרועה', כלומר, פסוקי השופרות, לכן זה
נחשב לנו כמו תקיעה ממש של חובה.
ולכן אין לתקוע בערב ראש השנה, כי
צריכים להפסיק בין התקיעות של רשות,
לבין התקיעות של חובה - שאנו יוצאים
ידי חובתם ביום השבת, על ידי אמירת
ברכת השופרות.

**כיצד אומרים בשבת "כי אתה
שומע קול שופר ומאזין תרועה",
הרי לא תקעו היום כלל**

וביותר מזה מתבאר ענין זה, שנחשב
ממש כאילו אנו תוקעים בשופר בשבת
על ידי אמירת ברכת השופרות, מזה שאנו
מסיימים את ברכת השופרות גם כאשר
הוא חל בשבת, "כי אתה שומע קול שופר
ומאזין תרועה ואין דומה לך, ברוך אתה ה'
שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים".
ולכאורה הדברים קשים להולמם, הרי
שבת היום, ולא תקענו בשופר כלל לא
תקיעה ולא תרועה, ואם כן מה שיין
לומר היום, שהקב"ה שומע קול השופר
שלנו, ומאזין לקול התרועה של עמו
ישראל ברחמים.

רק מוכרח מזה, שעל ידי עצם אמירת
ברכה זו שמוזכר בה פסוקי השופרות,
עי"ז נחשב לנו כאילו תקענו ממש כל
המאה קולות, ולכן שפיר אנו חותמים
ברכה זו ואומרים, "כי אתה שומע קול
שופר ומאזין תרועה וכו' שומע קול
תרועת עמו ישראל ברחמים".

כאשר חל ראש השנה בשבת, הלא זה סכנה גדולה לישראל, כי כל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה מריעין לה בסופה. כי אין זה קשיא כלל, דשפיר נחשב לנו גם בשבת כשנה ש"תוקעין לה בתחילתה", מאחר שתיקנו חז"ל לומר ברכת השופרות, אשר זה נחשב לנו כתקיעת כל המאה קולות בפועל ממש, כמו שאנו חותמים על זה, 'שומע קול תרועת עמו ישראל', מעתה שוב אין שום סכנה בדבר. ומידה טובה מרובה, מאחר שזה נחשב כ'שנה שתוקעין לה בתחילתה', בוודאי יתקיים בנו 'מטיבין לה בסופה'.

וכיוצא בזה מסופר (ביתו נאווה קודש ח"ב עמ' תמ"ה) על **מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא** זצוק"ל, שבשנת תשי"ג כאשר חל יום הראשון של ראש השנה להיות בשבת, החל הרבי לומר כל הפסוקים שאומרים לפני תקיעת שופר, **'מן המיצר'** וכדומה, לתמיהת ולפליאת כל החסידים. כי מאחר שנחשב לנו כאילו אנו תוקעים בפועל ביום השבת, על ידי אמירת ברכת השופרות, לכן שפיר יש לנו לומר גם בשבת **'למנצח'**, ו'מן המיצר', ולכוון כל הכוונות של תקיעת שופר.

ולפי כל זה לא יוקשה כלל איך תיקנו חז"ל שלא לתקוע בשופר

המסירות נפש של כלל ישראל שלא לתקוע בשופר בשבת נחשב לנו כמו "עקידת יצחק"

ואנו מבינים שפיר גודל האונס שהיה לו, אך גם הוא אינו יכול לבוא בטענות אלינו למה עוד לא נתרפא, כי הרי סוף סוף אחרי כל התירוצים ההגונים לא לקח את התרופה, ואיך הוא רוצה להתרפא מאליו בלא שום תרופה.

כך ממש על דרך זה הוא גם כן בתקיעת שופר, שהוא תרופה המרפא ומשתיק את השטן מלקטרג, גם בזה לא יועיל שום סוג תירוצים של 'אונס', כי מאחר שסוף

תקיעת שופר דומה לתרופה, שלא שייך בזה ענין 'אונס', כי סוף סוף לאחור שלא לקח התרופה, היאך יתרפא

תירוץ נוסף ונפלא על קושיא זה כתב **המשך חכמה** (פרשת אמור), שבאמת כשם שלא יועיל לחולה שום סוגי תירוצים, המבארים בטוב טעם ודעת גודל האונס שאירע לו וגרם לו שלא היה יכול לקחת את התרופה, כי אין הכי נמי, אין לנו שום טענה עליו למה לא לקח את התרופה,

על גבי המזבח, ועומדים מוכן להישחט למען קדושת שמו יתברך, כי הם מוכנים לעשות הכל על מנת שלא יתחלל שבת קדשנו כל כלל ועיקר.

וממילא אין צורך עוד בתקיעת שופר. דהנה מבואר בגמרא (ר"ה טז.), 'אמר רבי אבהו, למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקדוש ברוך הוא, תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני'. ומבואר בזה שכל ענין התקיעה בשופר של איל הוא, כדי שיהיה נחשב לנו כאילו אנו עוקדים עצמינו לפניו יתברך כמו יצחק אבינו.

וכל זה וביותר מזה יש לנו בשבת קודש, שלא זו בלבד שנחשב לנו "כאילו" אנו עוקדים עצמינו לפניו יתברך. רק אנו עוקדים את עצמינו במסירות נפש בפועל ממש, בזה גופא שאין אנו תוקעים בשופר ונותנים רשות לשטן לקטרג עלינו כפי שירצה, למען קדושת שמו יתברך ולמען קדושת השבת. וכיון שכל ישראל כבר מקיימים בעצמם בחינת 'עקידת יצחק', ממילא אין צורך עוד לתקוע בשופר של איל המזכיר ענין העקידה, וזה גופא מועיל לרצות אותנו, ולכפר על כל עוונותינו, ולזכותינו בשנה טובה ומבורכת עד מאד. עכ"ד.^ז

סוף לא לקח את התרופה - לא תקע בשופר, איך הוא רוצה שיושתק השטן ויתערבב מאליו.

וכלל ישראל יודעים דבר זה, שלא יועיל להם כל התירוצים למה לא תקעו בשבת, מפני חשש רחוק שמא יהודי פשוט וחלש יעביר משום זה את השופר ברשות הרבים. כי אין הכי נמי, זהו תירוץ טוב ויפה, אך מאחר שסוף סוף לא לקחו את התרופה - לא תקעו בשופר, ימשיך חלילה השטן לקטרג ולא יתערבב וישתוק מאליו.

ובכל זאת מוסרים כל כלל ישראל את נפשם במסירות נפש של ממש, ואין תוקעים בשופר בשבת, למרות שהדבר ברור להם שמחמת זה יוכל השטן לקטרג עליהם חלילה בשופי ללא שום הפרעה ועירבוב, אך כל זה שווה להם, כדי שלא יתחלל השבת חלילה אפילו על ידי יהודי אחד פשוט וחלש.

**על ידי שאין תוקעים בשבת,
נחשב שכל כלל ישראל
עוקדים את עצמם לפניו יתברך**

ומסירות נפש הזאת נחשב לבני ישראל כמו "עקידת יצחק", כאילו כל כלל ישראל כאחד עוקדים את עצמם

ז. וכך לשון המשך חכמה:

'הנה בראש השנה אמרו, 'כל שנה שאין תוקעין בתחילתה, מריעין לה בסופה'. פירש הבה"ג (מובא בתוספות) 'לאו דמיקלע בשבתא, אלא דאיתייליד אונסא'. הכוונה, כי אין התקיעה מצות עשה כמו כל המצוות, אשר בהיעדרה ייענש על בלי קיומו אותה, וכי איסור - רחמנא פטריה. רק הוא כמו רפאות

'חייבוב מצוה' גורם שהקב"ה

נושא לנו פנים, וממילא

מסתתמין טענותיו של השטן

תירוץ נפלא נוסף על קושיא זו למה אין תוקעים בשופר כאשר חל ראש השנה בשבת, שמעתי ממו"ח הרה"ג רבי יוסף קרויזר שליט"א בשם מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצוק"ל, על פי "לומדות" וצירוף נפלא של שלשה מאמרי חז"ל במסכתות ברכות, ראש השנה, שבועות, ועל ידי החוט המשולש הזה של שלשה מאמרי חכמינו ז"ל, יבואר שפיר הענין בטוב ובנעימים ובמתיקות נפלאה עד מאד.

וכך הם דבריו של מרן הגר"א קוטלר זצוק"ל בספרו 'משנת רבי אהרן' (מאמרים

ושיחות מוסר ח"ב עמודים ר-רב):

'והנני רגיל לפרש בגמרא ראש השנה (זו): "כל שנה שאין תוקעין לה בתחלתה

מריעין לה בסופה, מאי טעמא דלא איערבב שטן". וכתבו בתוספות בשם בה"ג, 'לאו דמיקלע בשבתא, אלא דאטייליד אונסא', עכ"ל. [והביאור בזה] ד[הנה] מפורש בגמרא ראש השנה (זו), 'למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדים, כדי לערבב את השטן'. וכתב רש"י, 'כשישמע ישראל מחבבין המצוות, מסתתמין דבריו, עכ"ל.

והטעם [שמסתתמין דבריו כאשר רואה שישראל מחבבין המצוות] מפורש בגמרא שבועות (זו). בבעלי דינים, שלא יהיה אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר לו קצר, ולא יהיה אחד עומד ואחד יושב, וברש"י, שלא יראה חבירו שמכבדין אותו יותר ממנו, ויסתתמו דבריו.

והנה אמרו חז"ל בברכות (זו): 'איך לא אשא פנים לישראל שכתבתי בתורה ואכלת ושבעת וברכת, והם דקדקו על

תעלה וכו'. ונמצא, החולה אם באונס לא יקח מזור ורפואה, האם יתרפא?! כן כשנעדר [מחמת אונס] הזכרון שופר, שמכנסת זכרונות ישראל לאביהם שבשמים, תו החולי בלא מזור ורפואה, וקטרוג השטן במקומו [עומד].

אולם בשבת [אין אנו נשארים בלי רפואת השופר, מפני] דאחד המיוחד ממצות שופר הוא, לתקוע בשופר של איל, להזכיר זכות העקידה שופר של איל, כמו שאמרו פרק קמא דראש השנה (זו). והתקיעה מכניס זכות ישראל מה שנחלו מיצחק, למסור עצמם לחרפה ולמכה ולביזה עבור שם השם יתברך כי נקרא עליהם, זהו זכות עקידה, שבניו עוקדים כל תאוותיהם והרגשותיהם ושאלות החיים, על מוקד אהבת ה' ותורתו.

והנה, ידוע כי בני ישראל והשי"ת המה כשני אוהבים נאמנים, אשר כל אחד חושש על כבוד רעהו וכו'. לכן אחרי שידוע לנו גודל התועליות ממצות שופר, אשר אם יבוטל - אף באונס - הסכנה גדולה, ובכל זאת אמרו ישראל, פן יבולע חלילה למצות שבת אשר מעיד על קדושת שמו יתברך, כי חידש עולמו מן האין הגמור, יהיה מה! יעבור עלינו מה, ויתקדש שמו יתברך! יקטרג השטן ולא יכנס זכרונינו לאבינו שבשמים לטובה, אך לא יבולע לשבת המעיד על קדושת שמו יתברך, פן יעבירו ד' אמות ברשות הרבים ויתחלל שמו חלילה וכו'. ויתגדל ויתקדש שמה רבא! ועוקדים כולם עבור קידוש שמו יתברך. וכיון שכן, הרי זה גופיה מה שאין אנו תוקעים בראש השנה שחל בשבת, זה גופא עקידה רוחנית מופלגת, ומועיל לרצות אותנו, כמו שמרצה זכרון שופר. עכ"ל.

דהוי 'טועה בדבר מצוה' וכן הוא בשופר. ו[כל] כך גדלה הזהירות של יראת שמים [של בני ישראל], לעשות משמרת למשמרת מחשש רחוק של חילול שבת בשוגג קל.

הרי כאן חיוב מצוה באופן של שב ואל תעשה, וגם על ידי זה מסתתמין טענות השטן. כי כמו בתקיעות דמיושב יש חיוב מצוה שעושין יותר ממה שנצטוו, כך יש חיוב מצוה בשב ואל תעשה, על ידי זה שמתרחקין מאיסור ומאפשרות לבוא לידי מכשול, עד כדי ויתור על הסגולה הנפלאה לזכות בדין, הרי כאן מסירות נפש עצומה, וזה גופא מועיל לסתום טענות המשטן במקום סגולת השופר, כי בוודאי כלל ישראל ראוי לנשיאת פנים עבור זה, עכ"ד. והדברים מתוקים וערבים הרבה יותר מדבש ונופת צופים.

סיכום - שלשה מהלכים בדבר

נמצא שיש לנו שלשה מהלכים למה תיקנו וגזרו חז"ל שלא לתקוע בשופר כאשר ראש השנה חל בשבת:

(א) מפני שעצם יום השבת קודש מעררב את השטן, וממתיק את הדינים כמו תקיעת שופר, ואפילו עוד יותר. אמנם בזה יש תנאי, דווקא כאשר שומרים שבת כראוי, אז ממליצה השבת טוב בעדינו.

(ב) מפני שאמירת ברכת שופרות עם פסוקי שופרות, נחשב כתקיעת שופר ממש, עד כדי כך שגם בשבת חותמים

עצמם עד כזית עד כביצה'. והיינו שמה שעושין יותר מן הדין בשביל חיוב מצוה, זה גורם נשיאות פנים, מדה כנגד מדה, כי כפי שהם עושים לפנים משורת הדין, כך הקב"ה מוותר על מדת הדין באופן של 'אריכות אפים' וכדומה בענייני רחמים. ועל ידי זה מסתתמין טענותיו של השטן, משום שחושב שאפילו אם ישטין הרי הקב"ה ישא להם פנים, כמו שמוצאים בשאר בעלי דינים שמסתתמין טענות האחד, כשהדיין נושא פנים לשני.

בזה שלא תוקעים בשופר בשבת, מראים בזה חביבות מצוות השבת "באופן מבהיל ובמסירות נפש עצומה", וזה גורם שיסתתמו טענותיו של השטן

וכעת יש לומר, דכשחל ראש השנה בשבת, ורואים גודל ההרחקה והשמירה באופן מבהיל כזה, שלא לקיים מצות עשה דשופר אף שחביבה מצוה בשעתה, ובפרט שבנפשם הוא לסייעם לזכות בדין, כמו שאמרו ז"ל (ר"ה טז.), 'אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות וכו' ובמה בשופר'.

ואנו מוותרים על כל זה, מחשש רחוק, שמא יימצא אחד מכמה רבואות שיוציא את השופר לרשות הרבים ויחלל שבת בשוגג, ואף שהוא שוגג קל ופטור מחטאת, דהוי ליה 'טועה בדבר מצוה' כמפורש במשנה (סוכה מא:) בשכח והוציא [את הלולב] לרשות הרבים פטור, משום

את הברכה "כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה", כי 'זכרון' תרועה, נחשב כתרועה ממש.

ג) מפני שעצם המסירות נפש של כלל ישראל על קדושת השבת, שחלילה לא יתחלל כבודה אפילו על ידי אדם פשוט וחלש בחשש רחוק, נחשב לנו כעקידת

יצחק, וזה מועיל כמו התקיעת שופר.

ועל ידי המסירות נפש הזאת אנו זוכים שהקב"ה נושא לנו פנים, וממילא השטן מתערבב ומסתתמים טענותיו, כי הוא בטוח שלא יקבל השי"ת טענותיו, מאחר שהוא נושא פנים לישראל ומרחם עליהם לפנים משורת הדין.

עד כמה צריכים לנצל כל רגע של העת רצון הגדול שיש לנו בשנה זו בשעת המנחה של שבת ביום הראשון של ראש השנה

שבת ממליכים את הקב"ה עליהם מתוך שמחה עצומה - 'ישמחו במלכותך'. ונמצא שהמלכויות בראש השנה שחל בשבת מקבל פנים חדשות, "כדי שתמליכוני עליכם" - בשמחה וחדוה עילאה!

כאשר ר"ה חל בשבת אנו זוכים לכפרת ומחילת כל העוונות על ידי עצם שמירת יום השבת, ועל ידי אמירת 'ויכולו' בליל שבת

וכמו כן כאשר ראש השנה חל בשבת, אנו זוכים למחילת עוונות על ידי עצם יום השבת, כמו שאמרו בגמרא (שבת קיח:), 'כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, שנאמר (ישעיה נז, ב) 'אשרי אנוש יעשה זאת וגו'

"ישמחו במלכותך" - בשבת ממליכים את הקב"ה מתוך שמחה וחדוה

ובנוסף לכל זה, אנו מרוויחים עוד כמה וכמה עניינים טובים, כאשר ראש השנה חל בשבת קודש. בראשונה, דהנה עיקר ענין ראש השנה הוא מה שממליכים את הקב"ה על כל העולם, וכמאמרם ז"ל (ר"ה טז). אמר הקדוש ברוך הוא, 'אמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות. מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם'.

וכאשר חל ראש השנה בשבת, אזי לא זו בלבד שכלל ישראל ממליכים ביום קדוש זה את הקב"ה עליהם, אלא ההמלכה הוא בשמחה ובחדוה, כמו שאנו אומרים בכל שבת, "ישמחו במלכותך" שומרי שבת וקוראי עונג, והיינו שבכל שבת, השומרי

מחללו, אל תקרי **מחללו** אלא **מחול לו**. וכמו כן אנו זוכים עוד למחילת עוונות בשבת, על ידי אמירת פרשת **ויכולו** בליל שבת קודש, כמו שאמרו בגמרא (שבת קיט:), אמר רב חסדא אמר מר עוקבא, כל המתפלל בליל שבת ואומר **ויכולו**, שני מלאכי השרת המלווין לו לאדם, מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו, **וסר עונך וחטאתך תכפר** (ישעיה ו, ז).

ונמצא שיש לנו ריווח עצום עד מאד כאשר חל ראש השנה בשבת, כי מעתה לא רק שהשטן והמקטרגים סותמים את פיהם ומתערבבים, רק כלל אין להם על מה לקטרג, מאחר שעל ידי עצם שמירת השבת אנו זוכים שמוחלים לנו כל העוונות - **מחול לו**. ואנו זוכים לשני סניגורים טובים עד מאד מאד, הלוא הם שני מלאכי השרת המלווים אותנו, המעידים בהנחת ידיהם על ראשינו לאחר אמירת **ויכולו**, שסר מעלינו כל עוונותינו וחטאינו - **וסר עונך וחטאתך תכפר**. ואין לך ריווח עצום יותר מזה.

כאשר ר"ה חל בשבת אנו זוכים להיות כביכול שותף להקב"ה ביום הראשון של הבריאה

ועוד דבר גדול אנו מרוויחים על ידי אמירת **ויכולו** בליל ראש השנה שחל בשבת, שעל ידי זה אנו נעשים כביכול שותף להקב"ה במעשה בראשית בעצם

יום ראש השנה, כמו שאמרו עוד בגמרא (שבת קיט:), **כל המתפלל בליל שבת ואומר ויכולו**, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

ונמצא שאנו נעשים כביכול שותפים להקב"ה מיד ביום הראשון של בריאת העולם, כמו שאומרים בברכת זכרונות, **זה היום תחילת מעשיך, זכרון ליום ראשון**. והגם שהתחלת הבריאה היה בכ"ה אלול, אך היות שתכלית הבריאה הוא בשביל האדם, לכן דווקא ביום השישי - א' תשרי - יום בריאת האדם, נחשב כיום הראשון של בריאת העולם.

וידוע מה שכתב רבינו האר"י הקדוש זצוק"ל (שער הכוונות דרושי ראש השנה דרוש ו), **"כי בראש השנה לפי שנברא העולם ביום הזה, לכן נעשה בכל שנה באלו הימים, ככל מה שהיה בעת שנברא העולם"**. ונמצא שבכל שנה נחשב יום ראש השנה, כיום הראשון של בריאת העולם, וממילא כאשר זה חל בשבת קודש, אנו נעשים כביכול שותפים להקב"ה תיכף ביום הראשון לבריאת העולם. וזה לבד ממתיק מאד את הדין, כמאמרם ז"ל (ב"מ קטז:), **"שותפין לא קפדי אהדדי"**. וכמו כן בכוח זה אנו יכולים ביותר להמליך את הקב"ה על כל העולם כולו, מאחר שאנו כביכול שותפים בכל העולם כולו שנברא במעשה בראשית.

גודל ה"עת רצון" בשעת המנחה של שבת - "רעוא דרעוין"

עוד ענין גדול אנו מרוויחים כאשר ראש השנה חל בשבת קודש, דכך יש לנו בעצם יום ראש השנה, העת רצון הגדול והנעלה של זמן המנחה של שבת קודש. דהנה ידוע גודל כוח התפילה בשעת המנחה, לאו דוקא בשבת ובראש השנה, אלא בכל יום ויום, כמו שאמרו בגמרא (ברכות ו:), "לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה".

ואם בכל יום כן הוא, על אחת כמה וכמה ביומין דראש השנה, וקל וחומר בן בנו של קל וחומר בשעת המנחה של ראש השנה שחל ביום השבת קודש, וכמבואר בספרים הקדושים שבשעת צלותא דמנחה דשבתא, הוא עת רצון נעלה ונשגב ביותר.

הרבה כתרים נקשרו לזמן הנעלה והנשגב הלזה של תפלת מנחה דשבת קודש, ובכמה מקומות בזוהר הק' (פרשת שמות פח: ובאדרא זוטא פרשת האזינו רפח:) מכונה העת הזאת בשם 'רעוא דרעוין' - רצון הרצונות. דהנה בכל ששת ימי המעשה בשעה שמתקרב שעת תפלת מנחה, מתעוררים הדינים והם שולטים אז בעולם, לעומת זה בשבת קודש הוא להיפך ממש, שדווקא בשעת המנחה הוא 'רעוא דרעוין', שבו מגלה הקב"ה את רצונו, וכל הדינים מתכופפים ונסוגים

אחור, והרחמים שולטים בכל העולם כולו.

עוד מבואר בזוהר הק' (ח"ב תרומה קנו.) שהשעה הזאת נקראת 'עת רצון', ומשום הכי נהגו לומר בתפלת מנחה של שבת את הפסוק בתהלים (סט, יד), 'ואני תפלתי לך ה' "עת רצון" אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך', כי השעה הזאת הוא שעת רחמים ועת רצון לפניו יתברך שמו.

כל שבת בעת המנחה מתעורר הרצון הקדום של השי"ת לברוא את העולם

והטעם בזה למה דווקא הזמן הזה הוא עת רצון, כבר כתב בספה"ק 'בני יששכר' (מאמרי השבתות מאמר ח - מנחת שבת) בשם מורו ורבו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע, דהנה בריאת העולם התחילה ביום ראשון ונמשכה במשך ששת ימי בראשית עד לערב שבת שלאחר מכן. ונמצא שהרצון הקדום לבריאת העולם היה בשעה האחרונה שלפני ליל ראשון, הלא הוא שעת המנחה של שבת קודש, אז עלה הרצון לפניו יתברך שמו לברוא את העולם, ותיכף לאחר השבת - בתחילת יום ראשון - התחיל במעשה הבריאה, ולכן בכל שבוע ושבוע בהגיע הזמן הזה חוזר וניעור אותו רצון הקדמון וכל השעה הזאת הוא "עת רצון" גדול ונשגב.

ובפרט על פי מה שידוע דבריו הנפלאים של ה'אור החיים' הק' בפרשת בראשית (ב, ג): "כי בשעת הבריאה לא

ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים... ונתחכם ה' וברא יום אחד הוא ידוע לה', ובו ביום חוזר ה' ומשפיע נפש לעולם שיעור המקיים עוד ששת ימים... וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים וחוזר לתוהו ובוהו וצריך ה' להכינו פעם ב', ובאמצעות שבת העולם עומד.

נמצא, שבכל שבוע ושבוע בשעת מנחה של שבת, מתחדש שוב הרצון לברוא ולקיים את העולם מחדש לעוד ששת ימי המעשה, ובאמצעות הרצון הזה מקיים הקב"ה את העולם עוד שבוע".

עת רצון נפלא ונשגב בתוככי ה"דינא קשיא" של יום הראשון של ראש השנה

לפי זה נוכל להבין באפס מה עד היכן מגעת הכח שיש לכל אחד מישראל

באותו הזמן של שעת המנחה של שבת. וזהו בכל שבת ושבת, ובפרט כאשר הוא חל בעיצומו של ראש השנה ויום הדין, אנו זוכים בזה ל"עת רצון" גדול ונשגב כזה, בעצם יום הראשון של ראש השנה שהוא כידוע "דינא קשיא", אך בשנה זו שיום הראשון חל בשבת קודש, אזי כל הדינים מתעברים, ובפרט עתה בשעת המנחה, נעשה "עת רצון" ומתעוררים רחמים גדולים ומרובים בעצם יום הדין והמשפט.

ולכן אפילו אם בהגיע שעת המנחה, כבר כולנו עייפים ותשי כח מעבודת היום כולו, ומן היגיעה שהשקענו בתפלות ובעבודת היום. בכל זאת יש לנו להתגבר מאד בשעת המנחה ביתר שאת וביתר עוז, וגם החלש יאמר גיבור אני, ולאמץ כח ומח להרבות בתפלות ותחנונים,

ח. ובחינה זו שיש בכל שבת שבו ביום נמשך חיות לשבוע הבא, כך הוא גפ בראש השנה, שבו ביום נמשך החיות לכל השנה הבאה, כמו שכתב הרה"ק הבעל התניא בספרו 'ליקוטי תורה' (דרושים לראש השנה - א), וכך לשון קדשו: 'אבל בראש השנה נמשך החיות כללי לכל השנה, והוא המשכת חיות חדש ממש, ולכן נקרא כל ראש השנה 'תחילת מעשיך', שנמשך אור וחיות מחדש להתהוות העולם. כי בראש השנה דאשתקד לא נמשך החיות רק על שנה אחת מלמעלה מהזמן בזמן, וכן גם בתחילת בריאת העולם היה המשכת החיות באותו ראש השנה על שנה אחת מלמעלה מהזמן... ואחר כך בראש השנה שנקרא חג ש'החודש מתכסה בו', היינו שהחיות הראשון עולה ומתכסה ונכלל במקורו, ועל ידי השופר והתפילות נמשך אור וחיות חדש ממש על שנה אחת, ולכן נקרא 'תחילת מעשיך' 'תחילה' ממש'.

ט. עיין בזה בספר שער המלך להג"ר מרדכי אב"ד דק"ק ווייעלקאטש (שער ד פרק ב, דף לה, א) וכך לשונו: 'עורו ישנים משינתכם ביום הקדוש הזה בראש השנה שהוא ביום השבת, להגיד שבחו של אדם ש"לא שינה" ביום הזה לא שינת קבע ולא שינת עראי. ו[ה] גם שהרמ"א ז"ל כתב שלא לישן ביום ראש השנה למנהג נכון, אך המגן אברהם הביא בשם האר"י ז"ל, שאחר חצות מותר לישן שכבר נתעורר המלאך על ידי התפלה והתקיעות.

[אמנם] ובראש השנה שחל בשבת אומר אני להזהיר גדולים על הקטנים, שלא ישנו קודם חצות "וכל שכן לאחר חצות" - שעת המנחה דרעוא דרעווין אשתכח עתיקא קדישא, גלי רצון דיליה, והקב"ה בכבודו ובעצמו משתעשע עמנו ובוחן כליות ולב ומחלקן כליו"ת, שלא ישנו. יתקבצו כולם אחר האכילה תיכף לבתי כנסיות ולבתי מדרשות לעסוק בתורה ומחצות ואילך לעסוק בשירות

אם זה באמירת תהלים בכוונה, ואם זה בכוונה בשעת תפלת מנחה גופא.

ובוודאי נזכה שהשי"ת ישמע שוועתנו ויעשה כרצוננו לטובה, כמו שמבואר בספה"ק 'קדושת לוי' (ליקוטים) בשם הרה"ק הרבי ר' בער המגיד ממעזריטש זי"ע, ש'רעוא דרעוין' היינו, שבני ישראל מעוררים רצונו של השי"ת לעשות כרצון בני ישראל. והנה עתה בשעה גדולה הזאת יש לנו את הכח הזה, לעורר רצון העליון שיהיה כרצוננו, ובכך לפעול ישועות ורפואות וכל מילי דמיטב לכל כלל ישראל. ולכן יש לנו לנצל עד מאד כל רגע ורגע מהעת רצון הגדול הזה, לפעול כל טוב לנו ולכל בני ישראל, עבור כל השנה החדשה הבעל"ט.

חנה המתינה בתפילתה עד שעת המנחה של ר"ה שחל בשבת, כי אז הוא עת רצון גדול

דבר נפלא כתב מרנא ורבנא ה'חתם סופר' זי"ע בדרשותיו (ח"ב ש"ט ג'), דהנה לפי משמעות הכתוב משמע, שכל המעשה עם "תפלת חנה" בראש השנה שתזכה לכן, היה בזמן תפלת מנחה. שהרי מבואר בפסוק שחנה הלכה להתפלל בצהרים

לאחר הסעודה, כמו שנאמר (שמואל-א א, ט) 'ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה... והיא מרת נפש ותתפלל על ה'. ויש להבין למה המתינה עם תפלתה עד זמן המנחה, מדוע לא התפללה תפילתה הזאת מיד עם שחר בזמן תפלת שחרית של ראש השנה, הרי ידוע שזמן מנחה הוא התגברות הדינים, ולמה זה המתינה דווקא לשעה הזאת.

ומבאר מרן ה'חתם סופר', שבאותה שנה חל ראש השנה בעצם יום השבת קודש, וכידוע שבזמן מנחה של שבת קודש מתעורר הרצון העליון, ולכן העדיפה חנה לשפוך את תפלתה דייקא בשעת העת רצון הגדול והנשב. כי בכדי להמשיך ישועה של 'בני' צריכים על זה התעוררות רצון העליון עד למאד, כדאמרינן בגמרא (מועד קטן כח.) דבני חיי מזוני לאו בזכותא תליא אלא ב'מזלא', דהיינו 'מזל העליון'.

ולכן המתינה בתפילתה עד שעת המנחה של שבת קודש דווקא, כי אז מתעורר הרצון העליון, וסמכה דעתה שבזכות הרצון העליון המתעורר באותה שעה, תזכה להמשיך את המזל העליון ולהיושע בבנים, ואכן כך הוי, שזכתה אז

ותשבחות, שהרי כתב הרמ"א דהיושב בטל כישן דמי. ואם עכשיו יש לנו רשות ליכנס לפני ולפנים ואין שום מקטרג, לא ידחוק את השעה הזאת שעת רצון, וישתדל לעשות לכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל ויתעוררו יחד בהלל ותודות להתעורר לעילא.

וסיים שם בזה הלשון: אם יתעוררו המלאכי רחמים ישנ"ו ממדתם שבהם בכל השבתים לישכב על מטותם ולישן, ואומרים 'שינה בשבת תענוג', מה שאין כן ביום השבת הזה לא יאמר ה'ענוג' תענוג, שיתהפך לו ח"ו ענג לנגע. שאם לא יתעוררו את עצמם היום, אז זה השבת במר"ה ניתן להם, ומרה יהא אחריהם.... ומידה טובה מרובה חמש מאות פעמים.

**"יום טוב" וחג גדול הוא
לישראל כאשר חל ראש השנה
בשבת, כי כביכול הדבר מוכרח
שכל ישראל יכתבו ויחתמו
לחיים טובים ולשלום**

מה מאד טוב ונעים ונאה ויאה לסיים דברינו בזה, בלשון קדשו של סניגורן של ישראל הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זצוק"ל המובא בספה"ק קדושת לוי (ליקוטים חדשים לר"ה), שהמליץ במליצה ישרה ונפלאה על כלל ישראל, שבשנה כזאת שחל ראש השנה בשבת, כביכול הדבר "מוכרח" שיזכו כל ישראל לכתובה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים.

הקדושת לוי מדקדק על לשון המשנה (ר"ה כט:), **"יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת"**, דלכאורה למה קאמר **"יום טוב של ראש השנה"**, הוי ליה למימר, **"ראש השנה שחל בשבת"** ותו לא. רק חז"ל הקדושים רצו ללמדנו בזה, שאכן כאשר ראש השנה חל בשבת קודש, הוא **"יום טוב"** וחג גדול לישראל, וכך לשון קדשו:

'אך הביאור הוא, הנה בראש השנה כביכול הקב"ה כותב את כל אדם בספר, כמו שאומרים 'ונתנה תוקף קדושת היום וכו' וכותב וחותם' וגו'. והנה כשחל ראש השנה בשבת, כביכול לא ניתן לכתוב, משום דהוי מלאכה אסורה בשבת, והקב"ה הרי מקיים תורתו

לפעול בתפילתה שיוולד לה בנה הקדוש שמואל הנביא, כמו שאמרו בגמרא (ברכות כט.), 'בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה', עכ"ד.

**שעת המנחה של ראש השנה
שחל בשבת מסוגל עד מאד
לפעול אז כל ההשפעות הטובות
של 'בני חיי ומזוני'**

ולכן גם אנו צריכים לנצל את העת רצון הגדול הזה שהשי"ת העניק לנו בשנה זו, בשעת המנחה של יום הראשון של ראש השנה שחל בשבת קודש, להתפלל מעומק לבנו עבורינו ועבור כל ישראל, שנזכה להיפקד בבנים, ובכל הדברים התלויים במזלא - במזל העליון שמתעורר עתה בשעת המנחה של שבת קודש, והיינו 'בני חיי ומזוני'.

ובוודאי נזכה לפעול בעת רצון הגדול והנשגב הזאת, שאכן נזכה ל'בני בריכי' - זרעא חייא וקיימא, ולגדלם לתורה ולחופה ולמעשים טובים ולרוות מהם רוב נחת ותענוג דקדושה. ול'חיי אריכי' - אריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות הגוף והנפש בלי שום חולי ומדוה. ול'מזוני רוויחי' - פרנסה בשפע גדול ובהרחבה גדולה מתוך עושר ואושר עד בלי די. וכמובן כוונתינו בכל זה הוא לצורך גבוה, 'למענך אלקים חיים', כדי שעל ידי ההשפעות הטובות האלו, נוכל לעבוד את השי"ת מתוך מנוחה ושמחה והרחבת הדעת בלי שום מפריעים.

שמחת הבר מצוה
לבנינו היקר
כמר אהרן הכהן בנין
יתקיים בס"ד
ביום חמישי פרשת האזינו
אור לז' תשרי תשפ"ז
באולם מנוחה ושמחה
רחוב חזון איש 13 בית שמש
נשמח לראותכם משתתפים בשמחתינו
כתיבה וחתומה טובה
יעקב עקיבא הכהן רבינוביץ

ומצותיו. ברם בספרי
חיים שפיר כותב אפילו
בשבת, משום דהוי
"פיקוח נפש והצלת
נפשות". וזהו שאמרו
"יום טוב" של ראש
השנה שחל להיות
בשבת, פירוש, כשחל
ראש השנה בשבת, אז
הוא "יום טוב" וחג לנו,
כי סמוכים ובטוחים
אנחנו שניכתב לחיים
טובים ולשלום,
עכלה"ק.

יעזור השי"ת, שאכן
יזכו כל בני ישראל
להיכתב ולהיחתם
בספרן של צדיקים
גמורים, לאלתר
לחיים טובים ולשלום,
ושנזכה לפעול בימי
ראש השנה ובפרט
ביום השבת קודש כל
ההשפעות הטובות בני
חיי ומזוני, ושיתקבלו
כל תפלתנו ותשובתנו
לרחמים ולרצון לפני
אדון כל, ונזכה לשנה
טובה ומבורכת בכל
מילי דמיטב ברחמים
וחסדים נגלים ונראים,
אמן ואמן.

הספר שנכתב הרבה לנבכות

בנין יעקב

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעזר הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספידים

חודש אלול
ראש השנה
יום הכיפורים
חג הסוכות

נרתן להשיג
רמ"ב: חנות 'קרוס ספרים' - רחוב הלל, מול שערי רמ"א
קריה החרדית: חזון איש 26 משפחת רבינוביץ. חפציבה: במס' 05041-75-336